

Başvuru Numarası : 2023/2144
Toplantı Tarihi/Sayısı : 05.09.2024/45
Karar Numarası : 2024/951
Başvuran : H. T.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Sincan 1 No.lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın; Kurum İdaresi tarafından yargı mercilerine yanlış bilgilere dayanan cevap yazıları sunulduğu için bu mercilere yapılan başvurularının reddedildiği, husumeti olan kişilerle aynı modül ve blokta tutulduğu, bu kişiler tarafından rahatsız edildiği ve gürültüye maruz bırakıldığı, talep ettiği dildeki kitapların verilmesi için tercüman masrafının kendisince karşılanmasının istendiği, kantinde el radyosu satılmadığı ve kendi el radyosunu yanında bulundurmasına izin verilmediği, eğitim-öğretim faaliyetleriyle sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere katılma olanağının kendisine sağlanmadığı ve yazmış olduğu bir mektubun 3 hafta bekletildikten sonra Disiplin Kuruluna gönderildiği iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle:

- a. Kurum İdaresi tarafından yargı mercilerine ve diğer mercilere yanlış bilgilere dayanan cevap yazıları ve raporlar sunulduğu için bu mercilere yapılan başvuruların reddedildiğini,
- b. Kurum İdaresine sözlü olarak sorulduğunda temizlik malzemelerinin verilmediğinin kabul edilmesine rağmen ilgili mercilere temizlik malzemelerinin düzenli olarak dağıtıldığının ve temizliğin düzenli olarak yapıldığının rapor edildiğini, yine kursların açılmaması ile ilgili olarak infaz hakimliğine şikayette bulunduğu Kurum İdaresi tarafından, kurs açılması yönünde bir talebinin bulunmadığı yönünde yanıt verildiğini,
- c. Husumeti olan kişilerle aynı modül ve blokta tutulduğunu, bu kişiler tarafından rahatsız edildiğini ve gürültüye maruz bırakıldığını,
- ç. Talep ettiği dildeki kitapların verilmesi için tercüman masrafının kendisince karşılanmasının istendiğini,
- d. Daha önce kantinde satışı yapılan ve mahpusların odalarında bulundurabildiği el radyosunun kantinde satılmamaya başladığını ve kendisine ait olan el radyosunu yanında bulundurmasına izin verilmediğini,
- e. Eğitim-öğretim faaliyetleriyle sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere katılma olanağının kendisine sağlanmadığını, mevzuatta bu türden faaliyetlere 10 kişilik gruplar halinde katılma izin verilirken kendisinin sadece 5 kişiyle sosyalleşme olanağına sahip olduğunu,

f. Yazmış olduğu bir mektubun 3 hafta bekletildikten sonra Disiplin Kuruluna gönderildiğini, ancak el koyma kararında aynı gün gönderildiğinin kayıt altına alındığını, yanlış bilgi içeren bu belgeyle infaz hakimliğinin yanıltıldığını,

3. Muhatap Sincan 1 No.lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle:

a. Temizlik malzemelerinin verilmesinin COVID-19 Pandemisine özgü bir uygulama olduğu, Kurumun genel temizliğinin iç hizmetlerde çalışan mahpuslar aracılığıyla yapıldığı, ortak havalandırma bölümlerinin temizliğinin ise ilgili odalarda barındırılan mahpuslar tarafından sağlandığı,

b. Kurumun üst düzey güvenlik önlemleri esas alınarak tasarlanmış olan yüksek güvenlikli bir ceza infaz kurumu olması nedeniyle tek kişilik ve 3 kişilik odalardan oluştuğu,

c. Mahpusların oda yerleşimlerinin suç türleri ve yapılan gözlemler sonucunda elde edilen bilgiler doğrultusunda İdare ve Gözlem Kurulu kararıyla yapıldığı, başvuranın suç türü itibarıyla tek kişilik odada barındırılmakta olduğu ve husumetli olduğu kişiyle aynı odada barındırılmasına imkân bulunmadığı,

ç. Yabancı dilde yazılan kitapların öncelikle varsa Kurumda ilgili dili bilen yetkin personel tarafından, ilgili dili bilen personel olmaması durumunda dijital ortamda tercüme edilerek kontrolünün sağlandığı, tercüme sonucunda ilgili yayın hakkında Kurumun asayiş ve güvenliğini tehlikeye düşüren, görevlileri hedef gösteren, terör ve çıkar amaçlı suç örgütü veya diğer suç örgütleri mensuplarının haberleşmelerine neden olan, kişi veya kurumları paniğe yoneltecek yalan ve yanlış bilgileri, tehdit ve hakareti içeren yayınlardan olup olmadığına yetkili kurullarca karar altına alınarak sonucuna göre işlem yapıldığı,

d. Kurumda merkezi yayın sistemi ile radyo ve televizyon yayınının sağlandığı, merkezi yayın sistemi ile 2 ayrı radyo kanalından 24 saat radyo yayınının yapıldığı, ayrıca biri 24 saat müzik yayını yapan müzik kanalı olmak üzere çeşitli televizyon kanallarının mevcut olduğu, odalarda bulunan kontrol paneli ile mahpusların bu kanalları istedikleri zaman açıp kapatabilme olanağının bulunduğu, mevzuatta mahpusların kişisel radyo bulundurmasının merkezi yayın sistemi bulunmayan kurumlar için öngörüldüğü,

e. Mevzuat hükümleri doğrultusunda, başvuranın kendisiyle aynı suç grubundaki diğer mahpuslar ile temasta bulunabilmesine, iyileştirme çalışmalarındaki gayreti ve iyi hâlli olma durumu gözetilerek izin verilebileceği,

f. Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkum edilmiş olan mahpusların öncelikle bireyselleştirilmiş sportif programlardan faydalandırıldığı, iyileştirme ve eğitim çalışmalarında gayret gösteren ve iyi halli olanların risk ve güvenlik gerekçeleri ile aynı üniteye kalan mahpuslarla 6 kişiyi geçmeyecek gruplar halinde faaliyetlere katılmasına izin verildiği ve aynı üniteye kalan mahpusların hobi atölyelerinden haftada 2 saat faydalanabildiği,

g. Mahpusların odalarında bulundurdukları 20 kitaptan en fazla 3 kitabı hobi atölyelerine götürebilmesine ve diğer mahpusların yanlarında getirdikleri kitaplar ile hobi atölyelerinde karşılıklı değişim yapabilmesine izin verildiği, mahpusların kullanımı için atölye odalarına 1 adet mangala ve 1 adet satranç takımı konulduğu ve birlikte sohbet hakkından yararlanabildikleri,

ğ. Belirlenen tarihlerde Sincan Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen kurslardan yararlanma talebi olan mahpusların talep sayısı, atölye sayısı, eğitmen sayısı, suç grubu vb. faktörler göz önünde bulundurularak aynı suç türünden 10 kişilik gruplarla yararlanabildiği,

h. Mahpusların yakınlarına, resmi kurum ve kuruluşlara yazmış olduğu mektupların Mektup Okuma Komisyonunca sakıncalı görülmemesi halinde ve zamanında ilgili kişi, kurum ve kuruluşlara ulaştırıldığı, başvuranın tüm mektuplarının işleme alınarak ilgili yerlere gönderildiği ifade edilmektedir.

4. Muhatapın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte özetle:

a. Temizlik ile ilgili olarak İnfaz Hakimliğine yapılan şikayet sonucunda İdare ve Gözlem Kurulunun

8/8/2023 tarihinde aldığı kararda; temizlik malzemelerinin mahpuslara verildiğinin, havalandırma ve spor alanlarının düzenli olarak temizlendiğinin ifade edildiği,

b. Tekli odada barındırılmakta olduğu ancak bu odanın toplam 18 odadan oluşan bir modül içerisinde yer aldığı, bu mimari yapı nedeniyle, modülde bulunan diğer odalardaki farklı suç tiplerinden mahpusların gürültü yapmak suretiyle kendisini rahatsız ettiği ve hakarete maruz kaldığı, ayrıca telefonla görüşme, spor ve benzeri amaçlarla oda dışına çıktığı zamanlarda bu mahpuslarla karşılaştığı,

c. Talep ettiği dildeki kitapların verilmemesi hususundaki mağduriyetinin devam ettiği,

ç. Merkezi yayın sistemi bulunan diğer kurumlarda el radyosu bulundurulmasına izin verilmekte olduğu,

d. İyi halli olsa dahi herhangi bir kurs faaliyetine katılmadığı, atölye ve spor faaliyetlerinden ise sınırlı bir şekilde yararlandığı,

e. Mektupların inceleme sürecinde 2 ilâ 3 hafta bekletildiği ifade edilmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17'nci maddesine göre:

"Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

(...) Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz. (...)"

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Kurumun görevleri*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

7. 6701 sayılı Kanun'un "*Başvurular*" başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

8. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Ön incelemenin yapılması*" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasına göre:

"Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda;

(...) ç) Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınca karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olup olmadığı (...) yönlerinden incelenir."

9. Mezkûr Yönetmelik'in "*Karar türleri*" başlıklı 65'inci maddesine göre:

"(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir."

10. Mezkûr Yönetmelik'in "*Gerekçeli kabul edilmezlik kararı*" başlıklı 67'nci maddesine göre:

"(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinin kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

(2) *Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48' inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."*

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

11. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

12. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

13. Başvuru kapsamındaki iddialardan ilki, temizlik malzemeleri, kurslar ve diğer konularda yargı mercilerinin yanıltılarak başvurularının reddedilmesine neden olduğuna ilişkindir.

14. *"Ceza infaz kurumlarının bütün bölümleri her zaman gerekli şekilde bakımlı ve temiz tutulmalıdır. Mahpuslar cezaevine kabul edildiklerinde kalacakları odalar veya diğer barınma alanları temiz olmalıdır. Mahpuslar, hijyen ve mahremiyetin gözetildiği sıhhi imkânlarla her an ulaşabilmelidirler. Genel hijyenin sağlanması için her mahpusun, iklime uygun sıcaklıkta ve mümkünse her gün, değilse haftada en az iki kez (veya gerekiyorsa daha sık olarak) banyo veya duş yapabilmesi için uygun tesisler sağlanmalıdır. Mahpuslar kendilerini, giysilerini ve kaldıkları yerleri temiz ve düzenli tutmalıdırlar. Mahpusların temizlik koşullarını yerine getirebilmeleri için ceza infaz kurumu yetkilileri onlara tuvalet malzemeleri de dâhil olmak üzere genel temizlik gereç ve malzemelerini sağlamalıdırlar."* (Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin Avrupa Cezaevi Kurallarına Dair Üye Devletlere Rec(2006)2-rev Sayılı Tavsiye Kararı, 11/1/2007, para. 19.)

15. 29/3/2020 tarihli ve 31083 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in "*Kurumların bakımı, temizliği ve ısıtılması*" başlıklı 95'inci maddesine göre:

"(1) Kurumlarda; oda, yatakhane, atölye ve diğer ortak kullanım alanlarının temiz tutulmasına ve uygun zamanlarda havalandırılmasına özen gösterilir. Bu amaçla, gerekli araç ve gereçler kurum idaresince sağlanır.

(2) Kurumun bulunduğu yer ve iklim koşulları dikkate alınarak, kurum binası uygun sıcaklıkta tutulur.

(3) Kurum binasının bakımı, temizliği, ısıtılması ve tesisatında meydana gelecek hasar veya bozuklukların onarımından kurumun en üst amiri sorumludur."

16. Mezkur Yönetmelik'in "*Diğer yükümlülükler*" başlıklı 71'inci maddesinin birinci fıkrasının (ğ) bendine göre ise:

"Hükümlüler, yaşadıkları, çalıştıkları ve ortak etkinliklerde buldukları mekanların temizliğini yapmak zorundadır."

17. Başvuranın, yargı mercileri tarafından yapılan inceleme çerçevesinde talep ettiği ve Kurum İdaresi tarafından gönderilen bilgi ve belgelere ilişkin iddiası, yargı organlarında görülmekte olan veya karara bağlanmış

uyuşmazlıklara ilişkin olduğundan Kurumumuzun bu hususta herhangi bir değerlendirme yapması mümkün değildir. Bu doğrultuda, söz konusu iddianın kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

18. Başvuranın bir diğer iddiası, husumeti olan kişilerle aynı modül ve blokta tutulduğu, bu kişiler tarafından rahatsız edildiği ve gürültüye maruz bırakıldığına ilişkindir.

19. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (AİHM) göre:

“Bir kişiyi özgürlüğünden yoksun bırakan önlemler genellikle acı çekme veya aşağılanma unsurlarını içerir. Bununla birlikte, gerek tutukluluk hali, gerekse mahkûmiyet kararının ardından yüksek güvenlikli bir ceza infaz kurumunda tutulmanın kendi başına Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamında bir sorun teşkil ettiği söylenemez. Asayiş kaygıları, devletin belirli mahpus kategorileri için yüksek güvenlikli ceza infaz rejimleri uygulamasına yol açabilir ve esasen, Sözleşme'ye taraf olan birçok devlette tehlikeli mahpuslar için daha sıkı güvenlik kuralları mevcuttur. Kaçma, saldırı veya diğer mahpuslara zarar verme veya onları rahatsız etme riskini önlemeyi amaçlayan bu düzenlemeler, bu tür mahpusların diğer mahpuslardan ayrı tutulması ve daha sıkı kontrolleri içermektedir.” (AİHM, Piechowicz/Polonya, B. No: 20071/07, 17/4/2012, para. 161.)

20. 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "Yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumları" başlıklı 9'uncu maddesine göre:

“Yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumları, iç ve dış güvenlik görevlilerine sahip, firara karşı teknik, mekanik, elektronik ve fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları sürekli kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasların geçerli olduğu sıkı güvenlik rejimine tâbi hükümlülerin bir veya üç kişilik odalarda barındırıldıkları tesislerdir. Bu kurumlarda bireysel veya grup hâlinde iyileştirme yöntemleri uygulanır.”

21. 5275 sayılı Kanun'un "Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının infazı" başlıklı 25'inci maddesinin birinci fıkrasına göre:

“Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının infazı rejimine ait esaslar aşağıda gösterilmiştir:

a) Hükümlü, tek kişilik odada barındırılır. (...)"

22. 5275 sayılı Kanun'un "Hükümlünün barındırılması ve yatırılması" başlıklı 63'üncü maddesine göre:

“(1) Tehlikeli hâli bulunan hükümlü ancak bir veya üç kişilik odalarda, diğer hükümlüler ise kurumun fizikî yapısı, kapasite durumu ve güvenlik gerekleri göz önüne alınarak cezaevi yönetimi tarafından belirlenecek sayıda mahkûmun kalabileceği odalarda barındırılırlar.”

(2) Her hükümlüye yöresel iklime uygun nitelikte tek tip yatak ve yeterli sayıda yatak takımı verilir.

(3) Kadınların erkeklerle, hükümlülerin tutuklularla, çocukların yetişkinlerle, örgüt veya çıkar amaçlı örgüt suçluları ile terör suçlularının Kanunda sayılan hâller dışında bir araya gelmelerine ve bağlantı kurmalarına izin verilmez.

(4) Oda ve kısımlarda iklim koşulları göz önüne alınarak yeterli yer, ışık, ısınma, havalandırma ve hijyen sağlanır.”

23. Mezkûr Yönetmelik'in "Kuruma Yerleştirme" başlıklı 57'nci maddesinin birinci fıkrası; *“(1) Hükümlülerin kuruma yerleştirilmesi, 5275 sayılı Kanununun 24 üncü maddesinde belirtilen gruplandırılmalara uygun olarak yapılır.”* hükmü ile 5275 sayılı Kanun'un "Hükümlülerin Gruplandırılması" başlıklı 24'üncü maddesinin; *“(1) Hükümlüler; a) İlk defa suç işleyenler, mükerrirler, itiyadî suçlular veya suç işlemeyi meslek edinenler, b) Aklî ve bedensel durumları nedeniyle veya yaşları itibarıyla özel bir infaz rejimine tâbi tutulması gerekenler, c) Tehlike hâli taşıyanlar, d) Terör suçluları, e)*

Suç örgütlerine veya çıkar amaçlı suç örgütlerine mensup olan suçlular, gibi gruplara ayrılırlar. (2) Hükümlüler ayrıca yaşları, hükümlülük süreleri ve suç türleri itibarıyla da gruplandırılırlar.” hükmüne atıf yapmaktadır.

24. Mezkûr Yönetmelik'in "İdare ve gözlem kurulunun görev ve yetkileri" başlıklı 28'inci maddesinin birinci fıkrasına göre:

“İdare ve gözlem kurulu aşağıda sayılan işleri yapmakla görevli ve yetkilidir:

(...) b) Hükümlülerin kurumlara kabullerinden sonra kalacakları odaları belirlemek.

c) Kurumlarda kalmakta olan hükümlüleri gruplandırmak.

ç) Hükümlülerin kalmakta oldukları odaları değiştirmek. (...)”

25. Başvuran her ne kadar husumetli olduğu kişilerle aynı modül ve blokta tutulduğunu ve bu kişiler tarafından rahatsız edildiğini iddia etmiş olsa da mevzuat gereği mahpusların yerleştirilmeleri ve gruplandırılmaları hususunda Kurum İdaresinin takdir yetkisi bulunmaktadır. Öte yandan başvuran, yüksek güvenlikli ceza infaz kurumunun gereklilikleri doğrultusunda tek kişilik odada barındırılmaktadır. Başvuranın aynı modül ve bloktaki diğer mahpuslar tarafından rahatsız edildiği, bu kişilerle arasında husumet olduğu yönündeki iddialarının ispatına elverişli herhangi bir delil bulunmaması ve bu hususların Kurumumuz tarafından tespit edilmesinin mümkün olmaması hususları da birlikte değerlendirildiğinde söz konusu iddianın açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

26. Başvuran tarafından ileri sürülen bir diğer iddia, talep ettiği dildeki kitapların verilmesi için tercüman masrafinin kendisince karşılanmasının istendiğine ilişkindir.

27. *“Ücretleri tutuklu ve hükümlüler tarafından ödenmek ve kurum tarafından temin edilmek suretiyle istenen süreli yayınların öncelikle kuruma getirilmesi için gerekli işlemler yapılır. Dergiler kuruma geldiğinde ise kamu otoritelerinin Anayasa Mahkemesi içtihadında kabul edilen ilke ve kriterler ışığında 5275 sayılı Kanun'un 3. ve 62. maddeleri uyarınca bir denetim yapması beklenir.”* (AYM, A.K. ve Semi Can, B. No: 2018/30532, 14/9/2022, para. 27.)

28. *“Anayasa Mahkemesi yabancı dilde yayımlanmış gazete ve dergilerin kurum disiplinini, düzenini veya güvenliğini bozan ya da tehlikeye düşüren, hükümlülerin iyileştirilmesi amacına ulaşmayı zorlaştıran yahut müstehcen haber, yazı, fotoğraf ve yorumları kapsayan yayınlar olup olmadığının belirlenmesinin, bu yayınların incelenmesini gerektirdiğinin ve bunun da teknik ve uzmanlık gerektiren bir iş olduğunun da farkındadır.*

...Özellikle dergilerin yabancı dil bilen bir uzman tarafından denetlenmesinin gerekli olması nedeniyle kurum dışından bulunacak bir bilirkişiden destek alınması imkânının var olup olmadığı hususunda herhangi bir değerlendirme yapılmadığı anlaşılmıştır. Pek tabiidir ki Anayasa Mahkemesi, bir bilirkişi yardımından yararlanılması nedeniyle herhangi bir maddi külfet doğması durumunda bunun idarece karşılanması yerine yayınların ücretinin talep eden kişiden alınması gerektiğinin de bilincindedir.” (AYM, A.K. ve Semi Can, para. 29-30.)

29. 5275 sayılı Kanun'un *“Süreli veya Süresiz Yayınlardan Yararlanma Hakkı”* başlıklı 62'nci maddesine göre:

“(1) Hükümlü, mahkemelerce yasaklanmamış olması koşuluyla süreli ve süresiz yayınlardan bedelini ödeyerek yararlanma hakkına sahiptir.

(2) Resmî kurumlar, üniversiteler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile mahkemelerce yasaklanmamış olması koşuluyla Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflar ve kamu yararına çalışan dernekler tarafından çıkartılan gazete, kitap ve basılı yayınlar, hükümlülere ücretsiz olarak ve

serbestçe verilir. Eğitim ve öğretimine devam eden hükümlülerin ders kitapları denetime tâbi tutulamaz.

(3) Kurum disiplini, düzenini veya güvenliğini bozan ya da tehlikeye düşüren, hükümlülerin iyileştirilmesi amacına ulaşmayı zorlaştıran yahut müstehcen haber, yazı, fotoğraf ve yorumları kapsayan hiçbir yayın hükümlüye verilmez.

(4) Basın İlân Kurumu aracılığıyla resmî ilan ve reklam yayınlama hakkı bulunmayan gazeteler, ceza infaz kurumuna kabul edilmez. Ancak ilan ve reklamın geçici süreyle kesilmesi hâli, bu hükmün dışındadır. Yabancı dilde yayımlanmış gazete ve dergilerin ceza infaz kurumuna kabul edilmesinde Adalet Bakanlığı yetkilidir.”

30. Anlaşıldığı üzere mahpusların süreli veya süresiz yayınlardan yararlanma yöntemlerinden biri, bedelinin mahpuslarca karşılanması koşuluyla yayınların ceza infaz kurumuna kabul edilmesidir. Somut olayda başvuranın talebinin söz konusu yöntem kapsamında olduğu açıktır. Bundan dolayı, başvurana talep ettiği dildeki kitapların teslim edilmesi için tercüme bedelinin başvuran tarafından karşılanması koşulunun gerçekleşmesi ve yayının içerik denetimine tabi tutulması gerektiği anlaşılmış, öte yandan başvurana talep ettiği dildeki yayınların teslim edildiğini gösteren belgeler muhatap Kurum tarafından Kurumumuza sunulmuştur. Bu doğrultuda, muhatap Kurumun bu husustaki uygulamalarının keyfi nitelikte olmadığı, hak ihlali içeren bir uygulamanın söz konusu olmadığı değerlendirilmiştir.

31. Başvuru kapsamındaki iddialardan bir diğeri, daha önce kantinde satışı yapılan ve mahpusların odalarında bulundurabildiği el radyosunun kantinde satılmamaya başladığı ve kendisine ait olan el radyosunu yanında bulundurmasına izin verilmediği hususlarına ilişkindir.

32. 5275 sayılı Kanun'un “Hükümlünün radyo, televizyon yayınları ile internet olanaklarından yararlanma hakkı” başlıklı 67'nci maddesine göre:

“(1) Hükümlü, ceza infaz kurumlarında merkezî yayın sistemi bulunduğu takdirde bu sisteme bağlı olarak radyo ve televizyon yayınlarını izleme hakkına sahiptir.

(...) (4) Bu haklar, tehlikeli hâlde bulunan veya örgüt mensubu hükümlüler bakımından kısıtlanabilir.”

33. Mezkûr Yönetmelik'in “Hükümlünün radyo, televizyon yayınları ile internet olanaklarından yararlanma hakkı” başlıklı 75'inci maddesine göre:

“(1) Hükümlü, kurumlarda merkezi yayın sistemi bulunduğu takdirde bu sisteme bağlı olarak radyo ve televizyon yayınlarını izleme hakkına sahiptir.

(2) Merkezi yayın sistemi bulunmayan kurumlarda, yararlı olmayan yayınların izlenmesini ve dinlenmesini engelleyecek önlemler alınmak suretiyle bağımsız anten kullanılarak televizyon ve radyo izlenmesine ve dinlenmesine izin verilir. Bu cihazlar, bedeli kendisi tarafından ödenmek koşuluyla hükümlü adına kurumca satın alınır. Her ne biçimde olursa olsun dışardan gelenler tarafından getirilen radyo, televizyon ve bilgisayarlar kuruma alınmaz.

(3) Kapalı ve açık kurumlar ile çocuk eğitim evlerinde ancak eğitim ve iyileştirme programları çerçevesinde kurum yönetiminin belirlenen yerlerde görsel ve işitsel eğitim araç ve gereçlerinin kullanımına izin verilebilir. Eğitim ve iyileştirme programları gerekli kıldığı takdirde denetim altında internetten yararlanılabilir. Hükümlü, odasında bilgisayar bulunduramaz. Ancak Bakanlığın uygun görmesi hâlinde eğitim ve kültürel amaçlı olarak bilgisayarın kuruma alınmasına izin verilebilir.

(4) Bu haklar, idare ve gözlem kurulu kararı ile tehlikeli hükümlü oldukları saptananlar veya örgüt mensubu hükümlüler bakımından kısıtlanabilir. (...)”

34. İlgili mevzuat düzenlemeleri göz önünde bulundurulduğunda, ceza infaz kurumlarında mahpusların radyo bulundurmalarının mutlak bir hak olmadığı, yalnızca merkezi yayın sistemi bulunmayan kurumlarda

mahpusların radyo bulundurmasına izin verilmesinin öngörüldüğü anlaşılmıştır. Bu doğrultuda, söz konusu iddia yönünden herhangi bir hak ihlalinin mevcut olmadığı değerlendirilmiştir.

35. Başvuran tarafından ileri sürülen bir başka iddia; eğitim, öğretim faaliyetleriyle sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere katılma olanağının kendisine sağlanmadığı, mevzuatta bu türden faaliyetlere 10 kişilik gruplar halinde katılıma izin verilirken kendisinin sadece 5 kişiyle sosyalleşme olanağına sahip olduğu hususlarına ilişkindir.

36. "1. Dışarıda çalıştırılmayan her mahpusun, hava koşulları müsaade ettiğinde günde en az bir saat açık havada uygun bir egzersiz yapmasına imkân verilir.

2. Genç mahpuslara ve fizik durumu itibariyle uygun olan diğer mahpuslara, egzersiz süreleri içinde beden eğitimi ve hobi eğitimi verilir. Bunun için kendilerine yer, tesis ve araç sağlanır." (BM, Mahpusların Islahı İçin 70/175 sayılı Asgari Standart Kurallar, A/RES/70/175, 17/12/2015, para. 23.)

37. "1. Bütün mahpuslara kendilerine yarar sağlayacak öğretim ile dinsel eğitimin verilmesi mümkün olan ülkelerde dinsel eğitim de verilir. Okur-yazar olmayan mahpuslar ile genç mahpusların eğitimi zorunludur ve idare tarafından bu kişilerin eğitimine özel bir dikkat gösterilir.

2. Mahpusların eğitimi, tahliye edildikleri zaman güçlüklerle karşılaşmadan eğitimlerini sürdürebilmeleri için, mümkün olduğu kadar, ülkenin eğitim sistemi ile bütünleştirilir." (BM, Mahpusların Islahı İçin 70/175 sayılı Asgari Standart Kurallar, A/RES/70/175, 17/12/2015, para. 104.)

38. "Mahpusların ruhsal ve fiziksel sağlıkları için her kurumda eğlendirici ve kültürel faaliyetler düzenlenir." (BM, Mahpusların Islahı İçin 70/175 sayılı Asgari Standart Kurallar, A/RES/70/175, 17/12/2015, para. 105.)

39. 5275 sayılı Kanun'un "Eğitim programları" başlıklı 75'inci maddesine göre:

"(1) Ceza infaz kurumlarında bulunduğu süre içinde hükümlüye, kişiliğini geliştirecek, eğitimini güçlendirecek, yeni beceriler elde etmesini, suç işleme eğilimini yok etmeyi sağlayacak ve salıverilme sonrasına hazırlayacak programlar uygulanır.

(2) Hükümlünün yaş, ceza süresi ve yeteneklerine öncelik verilerek ekonomik ve kültür durumuna uygun biçimde düzenlenen eğitim programları; temel eğitim, orta ve yüksek öğretim, meslek eğitimi, din eğitimi, beden eğitimi, kütüphane ve psiko-sosyal hizmet konularını kapsar."

40. 5275 sayılı Kanun'un "Öğretimden yararlanma" başlıklı 76'ncı maddesine göre:

"(1) Açık ceza infaz kurumları ile çocuk eğitimevlerinde bulunan hükümlülerin örgün ve yaygın, kapalı ceza infaz kurumunda bulunan hükümlülerin yaygın öğretimden yararlanmaları sağlanır."

41. 5275 sayılı Kanun'un "Beden eğitimi" başlıklı 87'nci maddesine göre:

"(1) Hükümlünün toplumsal, ruhsal ve bedensel gelişmelerini sağlamak amacıyla fizik ve ruhsal sağlık durumlarının elverdiği ölçüde spor, beden eğitimi ve eğlendirici etkinliklere katılmasına müsaade olunur ve olanaklar ölçüsünde yer ve araç sağlanır.

(2) Açık havada çalışmayan veya kapalı ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlüye, hava koşulları elverdiği ölçüde, günde en az bir saat açık havada gezinmek olanağı verilir. Bu süre içerisinde bireysel spor da yapılabilir. Kurum dışındaki etkinliklere açık ceza infaz kurumları ile çocuk eğitimevlerinde bulunan hükümlüler katılabilirler."

42. 5275 sayılı Kanun'un "Kütüphane ve kurslardan yararlanma" başlıklı 88'inci maddesine göre:

"Hükümlü, çalışma saatleri dışında ve belirlenecek düzene göre idarece tertiplenen kurslara katılabilir ve kütüphaneden yararlanabilir. Bu konudaki programlar uzmanların önerileri ve hükümlünün istekleri dikkate alınarak kurum yönetimince belirlenir."

43. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından çıkarılan 22/1/2007 tarihli ve 45/1 No.lu Ceza İnfaz Kurumlarının Tahsisi, Nakil İşlemleri ve Diğer Hükümler Hakkında Genelge'nin "Ortak

Etkinlikler” başlıklı 3'üncü bölümünün 1'inci ve 13'üncü maddelerine göre:

“Hükümlü ve tutuklular işledikleri suçlara, kurumdaki davranışlarına, ilgi ve yeteneklerine göre gruplandırılarak, güvenlik bakımından tehlike yaratmadığı ölçüde, kendileri için hazırlanmış iyileştirme programları çerçevesinde eğitim, spor, meslek kazandırma ve çalışma ile diğer sosyal ve kültürel faaliyetlere katılırlar. Bu faaliyetler yüksek güvenli kurumlara ile diğer kurumların yüksek güvenli bölümlerinde on kişiyi aşmayacak gruplar hâlinde yürütülür. Programların süresi ve katılacak hükümlü tutuklu sayısı her programın özelliği, güvenlik koşulları ve kurumun olanakları dikkate alınarak idare ve gözlem kurulunca belirlenir. İyileştirme programlarının amaca aykırı sonuçlar verdiği tespit edilen hükümlü ve tutuklular yönünden bu uygulamaya son verilebilir veya gerekli değişiklikler yapılabilir. Güvenlik bakımından tehlike yaratmadığı ölçüde, idare ve gözlem kurulu tarafından belirlenen istekli hükümlü ve tutuklular, on kişiyi aşmayacak gruplar hâlinde ve idarenin gözetiminde, açık görüş alanlarında veya diğer ortak yerlerdeki sosyal faaliyetler çerçevesinde haftada toplam on saati aşmamak üzere sohbet amacıyla bir araya getirilebilir. Bu faaliyet hafta içerisinde açık görüş, avukat ve ziyaretçi görüşlerini aksatmayacak şekilde yaptırılır.”

44. Başvuranın, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere katılım imkanı bulamadığı iddiasına karşılık muhatap Kurumca gönderilen belgeler incelendiğinde, başvuranın çeşitli tarihlerde serbest spor faaliyetleri, film gösterimi, manevi rehberlik gibi faaliyetlere katılımının sağlandığı anlaşılmıştır. Başvuran her ne kadar 10 kişilik gruplarla katılıma izin verilmemesinin haksızlık teşkil ettiğini iddia etmişse de ilgili Genelge hükmünde 10 kişiyi aşmayacak gruplar halinde katılım öngörülmüş olup güvenlik, düzen ve disiplinin sağlanması ihtiyacı da göz önünde bulundurulduğunda 10 kişilik gruplarla katılımın açıkça tanınmış bir hak niteliğine sahip olmadığı değerlendirilmiştir. Öte yandan, başvuran eğitim ve öğretim faaliyetlerine katılım talebinin mevcut olduğuna ilişkin herhangi bir belge sunmamıştır. Bu doğrultuda, başvuru kapsamında ileri sürülen mezkur iddialar kapsamında hak ihlaline varan bir uygulamanın bulunmadığı değerlendirilmiştir.

45. Başvuran tarafından ileri sürülen bir başka iddia, mektup ve faks göndermesinin engellendiği, yazmış olduğu bir mektubun 3 hafta bekletildikten sonra Disiplin Kuruluna gönderildiği ancak el koyma kararında aynı gün gönderildiğinin kayıt altına alındığı, yanlış bilgi içeren bu belgeyle İnfaz Hakimliğinin yanıltıldığı hususlarına ilişkindir.

46. *“Mahpuslar, içeriğe ilişkin sansür uygulanmaksızın, ceza infaz kurumu müdürüne veya ceza infaz sistemi içerisindeki başka bir makama, adli makamlara veya inceleme ve temyiz yetkisine sahip başka bir bağımsız makama talep veya şikâyette bulunma imkânına sahip olmalıdırlar.”* (Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin Avrupa Cezaevi Kurallarına Dair Üye Devletlere Rec(2006)2-rev Sayılı Tavsiye Kararı, 11/1/2007, para. 70.1.)

47. *“Yukarıda da belirtildiği gibi ceza infaz kurumlarının Anayasa'nın 22. maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında kalan istisnai kamu kurumu olduğu kabul edilmekle birlikte bu istisna, anılan kurumlar tarafından hâkim kararı alınması şartı aranmaksızın haberleşme hürriyetine müdahale niteliğinde işlem tesis edilebileceği anlamına gelmektedir. Ayrıca bu kurumların haberleşme hürriyetine müdahale anlamındaki işlemlerinin meşru olabilmesi için mutlaka Anayasa'nın 22. maddesinin ikinci fıkrasında sayılan sınırlandırma sebeplerine dayalı olması gerekmektedir.*

5275 sayılı Kanun'un 68. maddesinin (3) numaralı fıkrasında 'Kurumun asayiş ve güvenliğini tehlikeye düşüren, görevlileri hedef gösteren, terör ve çıkar amaçlı suç örgütü veya diğer suç örgütleri mensuplarının haberleşmelerine neden olan, kişi veya kuruluşları paniğe yöneltecek yalan ve yanlış bilgileri, tehdit ve hakareti içeren mektup, faks ve telgrafların' hükümlüye verilmeyeceği, hükümlü tarafından yazılmış ise gönderilmeyeceği düzenlenmiştir.” (AYM, Mustafa Aydın, B. No: 2013/275, 6/10/2015, p. 51,52.)

48. 5275 sayılı Kanun'un "*Hükümlünün Mektup, Faks ve Telgrafları Alma ve Gönderme Hakkı*" başlıklı 68'inci maddesine göre:

"(1) Hükümlü, bu maddede belirlenen kısıtlamalar dışında, kendisine gönderilen mektup, faks ve telgrafları alma ve ücretleri kendisince karşılanmak koşuluyla, gönderme hakkına sahiptir. Hükümlü, usul ve esasları Adalet Bakanlığınca belirlenmek suretiyle, gerekli teknik altyapının bulunduğu kurumlarda elektronik yöntemlerle de mektup alıp gönderebilir.

(2) Hükümlü tarafından gönderilen ve kendisine gelen mektup, faks ve telgraflar; mektup okuma komisyonu bulunan kurumlarda bu komisyon, olmayanlarda kurumun en üst amirince denetlenir.

(3) Kurumun asayiş ve güvenliğini tehlikeye düşüren, görevlileri hedef gösteren, terör ve çıkar amaçlı suç örgütü veya diğer suç örgütleri mensuplarının haberleşmelerine neden olan, kişi veya kuruluşları paniğe yöneltecek yalan ve yanlış bilgileri, tehdit ve hakareti içeren mektup, faks ve telgraflar hükümlüye verilmez. Hükümlü tarafından yazılmış ise gönderilmez.

(4) Hükümlü tarafından resmî makamlara veya savunması için avukatına gönderilen mektup, faks ve telgraflar denetime tâbi değildir. Bu iletiler, alıcısı dışındaki kişilerin erişimini engelleyici tüm tedbirler alınarak hükümlünün talebine göre posta yoluyla veya elektronik ortamda alıcısına ulaştırılabilir.

(5) Kamu düzeninin korunması ile kişi, toplum ve kurum güvenliğinin sağlanması veya suç işlenmesinin önlenmesi amacıyla terör suçları, örgüt kurmak, yönetmek veya örgüte üye olmak suçları ile örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlardan mahkûm olan veya tehlikeli hâlde bulunan ya da dışarı ile iletişiminin kurum güvenliği açısından tehlikeli olabileceği değerlendirilen hükümlülere gelen veya bu hükümlüler tarafından gönderilen mektup, faks ve telgraflar dijital olarak kaydedilebilir veya fiziki olarak saklanabilir. Bunlar, amacı dışında kullanılamaz, kanunda açıkça belirtilen hâller dışında hiçbir kişi veya kurumla paylaşılamaz, herhangi bir soruşturma veya kovuşturmaya konu edilmemiş ise en geç bir yıl sonunda silinir veya imha edilir. Silme veya imha işlemi Cumhuriyet savcısı tarafından denetlenir. Bu fıkra hükmü dördüncü fıkra bakımından uygulanmaz."

49. Mezkûr Yönetmelik'in "*Mektupların gönderilmesi ve gelen mektupların verilmesi*" başlıklı 104'üncü maddesine göre:

"(1) 76'ncı maddeye göre mektup alma ve gönderme hakkı kapsamında hükümlüler tarafından yazılan mektup, faks ve telgraflar, zarfı kapatılmaksızın bu işle görevlendirilen ikinci müdür başkanlığında, idare memuru ve yükseköğretim mezunu en az iki infaz ve koruma memuru tarafından oluşturulan mektup okuma komisyonuna iletilmek üzere güvenlik ve gözetim servisi personeline verilir. Yapılan incelemeden sonra gönderilmesinde sakınca görülmeyen mektuplar üzerine "görüldü" kaşesi vurulur, zarf içerisine konularak kapatılır ve postaneye teslim edilir.

(2) Resmi makamlara veya savunması için avukatına gönderilenler hakkında 76'ncı maddenin dördüncü fıkrası hükmü uygulanır.

(3) Hükümlülere gönderilen ve açılıp incelendikten sonra verilmesinde sakınca olmadığı anlaşılan mektup, faks ve telgraflar zarfları ile birlikte verilir."

50. Mezkûr Yönetmelik'in "*Sakıncalı görülen mektuplar*" başlıklı 105'inci maddesine göre:

"(1) Mektup okuma komisyonunca, mahalline gönderilmesi veya hükümlüye verilmesi sakıncalı görülen mektuplar, en geç yirmi dört saat içinde disiplin kuruluna verilir. Mektubun disiplin kurulu tarafından kısmen veya tamamen sakıncalı görülmesi hâlinde, mektup aslı çizilmeden veya yok edilmeden şikâyet ve itiraz süresinin sonuna kadar muhafaza edilir. Mektubun kısmen sakıncalı görülmesi hâlinde, aslı idarede tutularak fotokopisinde sakıncalı görülen kısımlar okunmayacak şekilde çizilerek disiplin kurulu kararı ile birlikte ilgisine tebliğ edilir. Mektubun tamamının sakıncalı görülmesi hâlinde,

sadece disiplin kurulu kararı tebliğ edilir. Tebliğ tarihinden itibaren infaz hâkimliğine başvuru için gereken süre beklenir. Bu süre içinde infaz hâkimliğine başvurulmamış ise disiplin kurulu kararı yerine getirilir. İnfaz hâkimliğine başvurulmuş ise infaz hâkimliği kararının tebliğinden itibaren itiraz süresi beklenir. İnfaz hâkimliği kararına itiraz edilmemiş ise bu karara göre, itiraz edilmiş ise mahkemenin kararına göre işlem yapılır.

(2) Hükümlüye yapılacak tebligatta, tebliğ tarihinden itibaren on beş gün içinde infaz hâkimliğine şikâyet hakkının kullanılmaması veya infaz hâkimliği kararına karşı tebliğ tarihinden itibaren bir hafta içinde ağır ceza mahkemesine itiraz edilmemesi hâlinde, disiplin kurulu kararının kesinleşerek mektubun sakıncalı görülen kısımlarının okunmayacak şekilde çizilerek verileceği veya tamamı sakıncalı görülen mektubun verilmeyeceği bildirilir.

(3) Kısmen veya tamamen sakıncalı görülen mektuplar, iç hukuk veya uluslararası hukuk yollarına başvuru yapılmaması durumunda kullanılmak üzere idarece saklanır."

51. Başvuran, yazmış olduğu mektubun 3 hafta bekletildikten sonra Disiplin Kuruluna gönderilmiş olduğunu ve bu hususta İnfaz Hakimliğinin yanıtıldığını ifade etmiş olsa da sözü edilen mektuba ilişkin açıklayıcı bir bilgi verilmemiş olduğundan ve başvuru dilekçesinde uyuşmazlığın İnfaz Hakimliğine intikal ettiği ifade edilmiş olduğundan bu iddia üzerine Kurumumuzca bir inceleme ve değerlendirme yapılmasının mümkün olmadığı ve söz konusu iddianın kabul edilmez bulunması gerektiği değerlendirilmiştir.

52. Sonuç olarak; yukarıda açıklanan nedenlerle başvurudaki iddialar kapsamında hak ihlali bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

5/9/2024 tarihinde, Saffet BALIN'ın karşı oyuyla OY ÇOKLUĞUYLA, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Aışan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Üye

Ek: 2024/951 H. T. Kararı Saffet BALIN Karşı Oyu (1 Sayfa)

20.09.2024

KARŞI OY GEREKÇESİ

Karar Adı : H. T.
Karar Numarası : 2024/951

6701 sayılı Kanun'un 18'inci maddesinin birinci fıkrası "*Kurum, başvuruları ve resen yaptığı incelemeleri başvuru ve resen inceleme kararı tarihinden itibaren en geç üç ay içinde sonuçlandırır. Bu süre, Başkan tarafından bir defaya mahsus olmak üzere en fazla üç ay uzatılabilir.*" hükmünü haizdir. İlgili hüküm uyarınca başvuruların incelenmesi ve karara bağlanması için belirlenen sürenin altı ay olduğu görülmektedir.

Somut başvuruda, yukarıda yer verilen normatif düzenlemedeki azami süreye uyulmadığından sayın çoğunluğun görüşüne iştirak edilememiştir.

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu:

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>